

Cirkulärnr: 2000:136
Diariernr: 2000/2941
P-cirknr: 2000-2:31
Nyckelord: Registerkontroll
Handläggare: Christina Madfors
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 2000-12-12
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Förskola
Förskoleklass
Grundskola
Skolbarnsomsorg
Rubrik: Ny lag om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg
Bilagor: Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg (SFS 2000:873)
Lagen om belastningsregister (SFS 2000:874)
Skollagen (SFS 2000:875)
Information från Rikspolisstyrelsen

Personalpolitik: 2000-2:31

Nyckelord: Registerkontroll

Förhandlingssektionen
Christina Madfors

2000-12-12

Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Förskola
Förskoleklass
Grundskola
Skolbarnsomsorg

Ny lag om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

Riksdagen har antagit förslag till en ny lag om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorgen vilken träder i kraft den 1 januari 2001. Bakgrunden till lagen framgår dels av SOU 1998:69 Lämplighetsprövning av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg (f.d. förbundsordförande för Lärarförbundet Solveig Paulsson var särskild utredare) och dels proposition 1999/ 2000:123 Lämplighetsprövning av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg samt betänkande 2000/01: UbU4 Lämplighetsprövning av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

Konsekvensändringar genomförs även i skollagen (1985:1100) och lagen (1998:620) om belastningsregister. Ändringarna i nämnda lagar framgår av ovan nämnda proposition och betänkande.

Nedan lämnas en utförligare redogörelse avseende den nya lagen.

Syftet med lagen

Lagen syftar till att stärka barns och ungdomars skydd mot främst sexuella övergrepp genom att förhindra att personer som dömts för vissa brott anställs inom de aktuella verksamheterna. Lagen är inte ett absolut skydd mot att direkt olämpliga personer anställs utan registerkontrollen utgör ett komplement till anställningsförfarandet i övrigt enligt propositionen.

Verksamheter som omfattas av lagen

Registerkontroller införs, såvitt gäller kommunerna, inom förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, förskoleklassen, grundskolan, obligatoriska sarskolan, fristående skolor för skolpliktiga barn samt riksinternatskolorna som anordnar utbildning som motsvarar grundskolan.

Ingen skillnad görs mellan offentligt bedriven verksamhet och verksamhet som bedrivs av enskilda. Den enskilt bedrivna förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, som inte är entreprenad, omfattas således av registerkontrollen. Även entreprenadförhållanden inom skolan gäller lagen vilket innebär att om en entreprenör utför uppgifter beträffande förskoleverksamhet, förskoleklass och skolbarnsomsorgen för en kommuns del, är entreprenören skyldig att genomföra registerkontroll. Kommunen kan i avtalet med entreprenören ta in föreskrifter om sanktioner, t.ex. vite, vid brott mot viktiga avtalsbestämmelser såsom exempelvis att följa bestämmelserna om registerkontroll.

Vilka yrkeskategorier omfattas av lagen?

Registerkontrollen omfattar alla som söker arbeten inom förskoleverksamheten, förskoleklassen, skolverksamhet för skolpliktiga barn och skolbarnsomsorgen. Kontrollen gäller personal som har direkt kontakt med barn och ungdomar såsom rektorer, lärare, förskollärare, fritidspedagoger, sykokonsulenter och andra yrkeskategorier. Även övrig personal som arbetar i verksamheterna t.ex. administrativ personal, skolvaktmästare, lokalvårdare och kökspersonal omfattas av lagen. Lagen gör således inget undantag för någon personalkategori med anställning inom ovan angivna verksamhetsområden.

Personal anställd inom gymnasieskolan omfattas inte av lagen. Det är till övervägande del inom de obligatoriska verksamheterna med ansvar för små barn och unga människor med svagt eget skydd eller verksamheter som, utan att vara obligatoriska, utnyttjas av den absoluta merparten av alla barn som omfattas av lagens skyddsaspekt.

Vem ska begära och lämna registerutdraget?

Det är den arbetssökanden själv som ska begära registerutdrag från polisens belastningsregister. Enligt regeringens uppfattning blir integritetskränkningen mindre om den arbetssökanden har kontroll över vilka uppgifter som lämnas ut.

Den lokala polismyndigheten tillhandahåller blankett som ska fyllas i av den arbetssökande vilket är en förutsättning för att uppgifterna ska lämnas ut. I bilaga finns information och blankett från Rikspolisstyrelsen.

Det är enbart den som erbjuds anställning som är skyldig att lämna ett registerutdrag. Således omfattas inte samtliga som sökt anställningen ifråga. Enligt regeringen bör ett erbjudande om anställning lämnas med förbehåll för vad som kan framkomma vid registerkontrollen.

Registerutdragets giltighetstid m.m.

Registerutdraget får vara högst ett år gammalt.

På begäran av den som lämnat registerutdraget så ska handlingen återlämnas i original. Mot bakgrund av att utdraget liksom övriga ansökningshandlingar omfattas av offentlighetsprincipen i tryckfrihetsförordningen och att det också ger en möjlighet att efter en anställning kunna kontrollera att handläggningen varit korrekt samt att utdragets innehåll inte varit förvanskat, ska kommunen behålla en kopia av registerutdraget. Vidare framgår av propositionen att sekretess inte gäller inom kommunen för uppgifter i utdraget.

Oavsett anställningsform, d.v.s. tillsvidare eller tidsbegränsad, så ska ett registerutdrag lämnas vid den första anställningen. Även korttidsanställd personal som exempelvis vikarier omfattas av lagen. Då registerutdraget gäller i högst ett år, behöver inte arbetsgivaren genomföra ny registerkontroll förrän ett år efter det att inlämnat utdrags giltighetstid löpt ut. Den som inom ett år från det att den förra anställningen upphörde erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare får anställas utan att hon eller han har lämnat ett registerutdrag. I detta sammanhang kan konstateras att företrädesrätten enligt 25 § lagen om anställningsskydd gäller i nio månader från den dag då anställningen upphörde. Mot denna bakgrund får anses att nämnda undantag medför att en företrädesberättigad arbetstagare behöver inte lämna in nytt registerutdrag under den tid företrädesrätten gäller. Skälet för att göra undantag från huvudregeln är enligt propositionen att det kan t.ex. vara att det endast gått en kort tid sedan det första anställningstillfället då ett registerutdrag lämnades.

Redan anställd personal omfattas inte av registerkontrollen med hänsyn till den personliga integriteten. Dessa personer har inte någon möjlighet, som en arbetssökande, att avstå från att kontrolleras. Således omfattas inte en arbetstagare som riskerar att bli uppsagd och som får ett omplaceringsserbjudande enligt 7 § lagen om anställningsskydd.

Föreskriver lagen något anställningsförbud?

Den som inte lämnat ett registerutdrag får *inte anställas*. Arbetsgivaren blir således skyldig att begära att den som erbjuds anställningen lämnar ett registerutdrag. Om kommunen anställer en person som inte har lämnat ett registerutdrag kan beslutet komma att upphävas enligt 10 kap. kommunallagen (laglighetsprövning). Vad gäller exempelvis föräldrakooperativ kan kommunen dock agera i egenskap av tillsynsmyndighet.

Om registerutdraget innehåller anteckning med något av de brott som omfattas av lagen, är det arbetsgivaren som själv avgör om personen ifråga ändå ska anställas. Arbetsgivaren ska vara *mycket restriktiv* när det gäller att anställa personer som inger registeranteckning (registerutdrag med belastningsanteckning) och att rekryteringen generellt sker med stor medvetenhet och noggrannhet.

Vilka brott omfattas av registerkontrollen?

Registerutdraget ska innehålla uppgifter om alla sexualbrott enligt 6 kap. BrB. Exempel på brott enligt BrB i nämnda avseende är våldtäkt, sexuellt utnyttjande, sexuellt utnyttjande av underårig och sexuell ofredande. Därutöver kommer även andra brott som innefattar allvarliga kränkningar av andra människor såsom mord, dråp, grov misshandel, människorov, grovt rån och barnpornografibrott att ingå i registeruppgifterna.

Uppgifter som är mer än tio år gamla gallras i regel ur belastningsregistret.

Övergångsbestämmelser saknas

Då övergångsbestämmelser saknas gäller lagen för arbetstagare som anställs (anställningsbeslutets datum) efter den 1 januari 2001.

Frågor med anledning av innehållet i detta cirkulär besvaras av Christina Madfors på Förhandlingssektionen tfn 08-452 76 12, Ingegärd Hilborn på Kommunalrättssektionen tfn 08-452 75 40 och Sofia Larsson på Skolsektionen tfn 08-452 79 38.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Staffan Löwenborg

Christina Madfors

Bilagor

Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg (SFS 2000:873)

Lagen om belastningsregister (SFS 2000:874)

Skollagen (SFS 2000:875)

Information och blankett från Rikspolisstyrelsen (telefon 0980-68 100)

